

ONESKORENOSŤ ÚSTAVNEJ SŤAŽNOSTI VO VZŤAHU K PROCESNE NESÚVISIACIM ROZHODNUTIAM

Je neprípustné, aby sťažovateľ, súc si vedomý okolnosti, že rozhodnutie (alebo rozhodnutia), ktoré chce napadnúť ústavnou sťažnosťou, je mimo lehoty na jej podanie, podal nesúvisiace (alebo hoci aj opakované) podanie a potom, ignorujúc rozhodnutie o tomto nesúvisiacom podaní, napádal rozhodnutie, proti ktorému je už jeho ústavná sťažnosť oneskorená, dôvodiac stihnutím lehoty vo vzťahu k tomuto nesúvisiacemu podaniu.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 622/2024 z 21. novembra 2024)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Z. A.**, zastúpeného advokátom Mgr. Tomášom Jakubíkom, Fraňa Mojtu 43, Nitra, proti uzneseniu vyšetrovateľa Úradu inšpekčnej služby ČVS: UIS-28/OPBK-23 z 15. mája 2023, proti uzneseniu Krajskej prokuratúry v Nitre č. k. 4Kn/49/23/4400-6 z 25. júla 2023, proti upovedomeniu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. IV3 Gn 1073/23/1000-8 z 20. októbra 2023 a proti upovedomeniu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. XX GPt 94/24/1000-4 z 23. augusta 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :**I.****Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci**

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. septembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva podľa čl. 47 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) uznesením vyšetrovateľa ČVS: UIS-28/OPBK-23 z 15. mája 2023, uznesením krajskej prokuratúry č. k. 4Kn/49/23/4400-6 z 25. júla 2023, upovedomením generálnej prokuratúry č. k. IV3 Gn 1073/23/1000-8 z 20. októbra 2023 a upovedomením generálnej prokuratúry č. k. XX GPt 94/24/1000-4 z 23. augusta 2024. Sťažovateľ nenavrhuje zrušiť žiadne z ním napadnutých rozhodnutí, popri vyslovení porušenia ním označených práv si uplatňuje iba náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva nasledujúci stav veci:

2.1. Sťažovateľ je obvinený z obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy v štádiu prípravy (tzv. príprava vražd M. Ž. a D. L.). Na základe ústnej dohody s orgánmi činnými v trestnom

konaní bolo sťažovateľovi obvinenie v tejto veci odložené a vylúčené na samostatné konanie, aby mohol v pozícii utajeného svedka svedčiť o trestnej činnosti jej páchatel'ov, pričom sťažovateľ očakával, že následne bude trestné stíhanie proti nemu zastavené. To sa ale nestalo, orgány činné v trestnom konaní mali túto dohodu porušiť a sťažovateľ preto nadobudol podozrenie, že falšovali dôkazy v súvislosti s jeho trestným stíhaním, preto podal trestné oznámenie.

2.2. Trestné oznámenie sťažovateľa odmietol vyšetrovateľ uznesením z 15. mája 2023. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú uznesením z 25. júla 2023 zamietol prokurátor krajskej prokuratúry. Po definitívnom odmietnutí svojho trestného oznámenia sťažovateľ 7. augusta 2023 žiadal preskúmať postup vyšetrovateľa aj prokurátora v predmetnej veci vedenej pod ČVS: UIS-28/OPBK-2023. Generálna prokuratúra upovedomením z 20. októbra 2023 odložila túto žiadosť sťažovateľa ako bezdôvodnú.

2.3. Po ôsmich mesiacoch podal sťažovateľ znova žiadosť o preskúmanie postupu orgánov činných v trestnom konaní (čo sa týka veci vedenej pod ČVS: UIS-28/OPBK-2023), pričom ako oznamovateľ a poškodený zároveň navrhol nový dôkaz. Túto jeho žiadosť vyhodnotil vyšetrovateľ ako doplnenie jeho pôvodného trestného oznámenia a ako takú ju zamietol. Sťažovateľ znova podal trestné oznámenie 7. a 8. júna 2024 a 9. júna 2024 už tretíkrát žiadal preskúmať postup orgánov činných v trestnom konaní vo veci vedenej pod ČVS: UIS-28/OPBK-2023. Čo sa týka tejto jeho tretej žiadosti, bol upovedomením generálnej prokuratúry z 23. augusta 2024 vyrozumený, že v danej veci neboli zistené skutočnosti odôvodňujúce prijatie prokurátorského opatrenia.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti tvrdil, že jeho trestné oznámenie, ako aj jeho následná sťažnosť boli zamietnuté nedôvodne, t. j. bez dostatočného preskúmania postupu podozrivých osôb. Z tohto dôvodu boli tieto rozhodnutia nedostatočne a nepresvedčivo odôvodnené, čo ich robí aj ústavne neudržateľnými. Vyšetrovateľ a neskôr aj prokurátor mali ignorovať dôkazy, ktoré uviedol sťažovateľ. Navyše vyšetrovateľ sa ani nepokúsil zabezpečiť listinné dôkazy, ktorými mali byť sťažovateľove výpovede o páchatel'och prípravy vraždy Ž. a L. Podľa sťažovateľa sa tieto jeho výpovede stratili, resp. ich nie je možné dohľadať, aj keď podľa sťažovateľových informácií sa mali objaviť pri zadržaní... K. Podľa sťažovateľa to je preto, lebo vyšetrovatelia, ktorí robili tieto úkony v čase trestného stíhania sťažovateľa, ich riadne nezaevidovali. Keďže tieto sťažovateľove výpovede nie je možné nájsť, má podozrenie, že ich mohli vyšetrovatelia pozmeňovať, o čom má svedčiť aj úradný záznam z 18. januára 2019 (sp. zn. PPZ-NKA-PZJZ-10-033/2019-PZ), na ktorom má byť číslo vymazané a následne prepísané perom.

4. Ďalej sťažovateľ poukázal na to, že nielen vyšetrovateľ odboru inšpekčnej služby, ale aj samotný Ústav na výkon trestu odňatia slobody (ďalej len „ústav“) nedostatočne preverili vstup vyšetrovateľov do ústavu, kde ho títo navštevovali na účely vykonávania jeho výsluchov. Vyšetrovateľ sa napriek oznámeniu sťažovateľa mal izolovane sústrediť iba na mená vyšetrovateľov bez toho, aby preveroval časy týchto návštev, prípadne pohyb

sťažovateľa v ústave, čo podľa sťažovateľa potvrdilo jeho podozrenia o tom, že sa vyšetrovatelia snažili utajiť svoje návštevy v ústave.

5. Postupy a rozhodnutia dotknutých orgánov sú podľa sťažovateľa arbitrárne, a preto zasahujú do základných práv sťažovateľa a rovnako popierajú základné princípy demokratického a právneho štátu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie, ktoré sťažovateľ podradil pod čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 ods. 2 charty. Sťažovateľ tieto porušenia namieta vo vzťahu k rozhodnutiu vyšetrovateľa o odmietnutí jeho trestného oznámenia, následnému rozhodnutiu prokurátora o jeho sťažnosti proti tomuto rozhodnutiu a tiež proti upovedomeniu generálnej prokuratúry o jeho žiadosti o preverenie postupov orgánov činných v trestnom konaní týkajúcej sa tohto jeho trestného oznámenia a napokon aj upovedomeniu generálnej prokuratúry o jeho tretej opakovanej žiadosti o preverenie postupov orgánov činných v trestnom konaní týkajúcej sa jeho trestného oznámenia.

7. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

III.1. K oneskorenosti podanej ústavnej sťažnosti:

8. Z chronológie napadnutých rozhodnutí prezentovaných samotným sťažovateľom je zrejmé, že rozhodovanie o jeho pôvodnom trestnom oznámení bolo s konečnou platnosťou ukončené napadnutým rozhodnutím prokurátora krajskej prokuratúry z 25. júla 2023. Čo sa týka prvej sťažovateľovej žiadosti o preskúmanie postupu orgánov činných v trestnom konaní vo veci vedenej pod ČVS: UIS-28/OPBK-2023, sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti bližšie nešpecifikoval, či išlo o žiadosť podľa § 210 Trestného poriadku alebo o nejaké iné podanie. Žiadosť podľa § 210 Trestného poriadku je pritom určená na nápravu potenciálnych nedostatkov v prípravnom konaní, nie na kontrolu postupu orgánov činných v trestnom konaní pred začatím trestného stíhania, t. j. aj pri odmietnutí trestného podania. V každom prípade aj rozhodovanie o tejto prvej žiadosti sťažovateľa bolo procesne ukončené vydaním napadnutého upovedomenia generálnej prokuratúry z 20. októbra 2023. Z uvedeného je zrejmé, že tri zo štyroch rozhodnutí, ktoré sťažovateľ napadol ústavnou sťažnosťou, boli konečné ešte v roku 2023, a preto vzhľadom na to, že sťažovateľ podal svoju ústavnú sťažnosť až 20. septembra 2024, táto ústavná sťažnosť v časti, ktorá smeruje proti týmto trom rozhodnutiam z roku 2023, bola podaná celkom zjavne oneskorene.

9. Sťažovateľ síce vo svojej ústavnej sťažnosti zdôraznil, že napadnuté upovedomenie generálnej prokuratúry, ktoré bolo odpoveďou na jeho v poradí tretiu žiadosť o preskúmanie postupu orgánov činných v trestnom konaní pod ČVS: UIS-28/OPBK-2023 (štvrté ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutie, pozn.), mu bolo doručené až 29. júla 2024, a preto bola

dvojmesačné lehota na podanie ústavnej sťažnosti zachovaná. To je ale pravda iba vo vzťahu k tomuto konkrétnemu upovedomeniu generálnej prokuratúry z 29. júla 2024, pretože neexistuje žiadna procesnoprávna postupnosť medzi tromi ústavnou sťažnosťou napadnutými rozhodnutiami z roku 2023 a upovedomením generálnej prokuratúry z 29. júla 2024.

10. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

11. Nedodržanie tejto dvojmesačnej zákonnej lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako podanej oneskorene [§ 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde]. V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03, resp. z novších rozhodnutí I. ÚS 343/2016, I. ÚS 351/2019).

12. Vzhľadom na už uvedené musel ústavný súd odmietnuť ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k rozhodnutiu prokurátora krajskej prokuratúry o sťažnosti proti rozhodnutiu vyšetrovateľa o odmietnutí jeho trestného oznámenia (z 25. júla 2023) a tiež proti upovedomeniu generálnej prokuratúry o jeho prvej žiadosti o preverenie postupov orgánov činných v trestnom konaní týkajúcej sa tohto jeho trestného oznámenia (z 20. októbra 2023) podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

13. Oneskorená je aj ústavná sťažnosť v časti smerujúcej proti rozhodnutiu vyšetrovateľa o odmietnutí sťažovateľovho trestného oznámenia (z 15. mája 2023), ale toto rozhodnutie bolo predmetom prieskumu realizovaného nadriadeným orgánom na základe sťažovateľom podanej sťažnosti. Konanie o tejto sťažnosti bolo skončené napadnutým rozhodnutím prokurátora krajskej prokuratúry z 25. júla 2023. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti (proti rozhodnutiu vyšetrovateľa o odmietnutí trestného oznámenia) ústavný súd s poukazom na princíp subsidiarity nemá danú právomoc, preto ju bolo potrebné v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde].

14. Nad rámec už prezentovaných dôvodov odmietnutia ústavný súd ešte poukazuje na svoju ustálenú judikatúru (II. ÚS 238/02, III. ÚS 198/03, II. ÚS 28/06, II. ÚS 738/2016), podľa ktorej ak orgány činné v trestnom konaní v danom prípade po zvážení všetkých okolností prípadu nerozhodli o trestnosti skutku, ktorý bol predmetom trestného oznámenia sťažovateľa, nemohli porušiť jeho zákonom ani ústavou chránené práva. Nikto totiž nemá právny nárok a už vôbec nie ústavnoprávny nárok na to, aby jeho trestnému oznámeniu bolo

vyhovené. Ak vykonané dôkazy, resp. zistenia orgánov činných v trestnom konaní nedávajú podklad na začatie alebo pokračovanie v trestnom stíhaní, nemôže príslušný orgán činný v trestnom konaní začať konať alebo pokračovať v konaní, prípadne nariadiť, aby sa trestné konanie začalo alebo sa v ňom pokračovalo. Sťažovateľ ako oznamovateľ trestného činu má zákonné právo domáhať sa len toho, aby sa jeho oznámením či sťažnosťou kompetentný orgán riadne zaoberal. Nemá však nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal jeho predstave. Teda právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby na základe podaného trestného oznámenia alebo na podanie obžaloby na súde prokurátorom nie je súčasťou základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie.

III.2. K nedostatku náležitostí ústavnej sťažnosti stanovených zákonom:

15. Z predošlej state vyplýva, že ústavná sťažnosť sťažovateľa bola podaná v rámci zákonnej lehoty iba vo vzťahu k napadnutému upovedomeniu generálnej prokuratúry, ktoré mu malo byť doručené 29. júla 2024. Sťažovateľ ale v argumentácii, ktorú predniesol vo svojej ústavnej sťažnosti, žiadnym spôsobom nespochybnil závery, resp. obsah tohto napadnutého upovedomenia generálnej prokuratúry. Argumentácia sťažovateľa v jeho ústavnej sťažnosti bez ohľadu na jej nekonzistentnosť smerovala iba proti rozhodnutiu o odmietnutí jeho trestného oznámenia. Sťažovateľ žiadnym spôsobom nespochybňoval závery z napadnutého upovedomenia, ba čo viac vo svojej ústavnej sťažnosti ani len v hrubých rysoch neuviedol obsah tohto upovedomenia a jeho kópiu ani nepripojil ako prílohu svojej ústavnej sťažnosti. Navyše jeho ústavná sťažnosť je vnútorne rozporná aj v tom, že v petite svojej ústavnej sťažnosti uvádza, že napadnuté upovedomenie generálnej prokuratúry bolo vydané 23. augusta 2024, hoci v texte svojej ústavnej sťažnosti uvádza, že toto upovedomenie mu bolo doručené 29. júla 2024.

16. V tomto kontexte ústavný súd podotýka, že je neprípustné, aby sťažovateľ, súc vedomý si okolnosti, že rozhodnutie (alebo rozhodnutia), ktoré chce napadnúť ústavnou sťažnosťou, je mimo lehoty na jej podanie, podal nesúvisiace (alebo hoci aj opakované) podanie a potom, ignorujúc rozhodnutie o tomto nesúvisiacom podaní, napádal rozhodnutie, proti ktorému je už jeho ústavná sťažnosť oneskorená, dôvodiac stihnutím lehoty vo vzťahu k tomuto nesúvisiacemu podaniu.

17. Ústavný súd teda musel vzhľadom na už uvedené konštatovať, že ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorý je v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpený, je v tejto časti nedostatočná, pretože jej chýba relevantné odôvodnenie vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu – upovedomeniu generálnej prokuratúry z 29. júla 2024, resp. 23. augusta 2024 [§ 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde], čo predstavuje nedostatok zakladajúci dôvod na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom (podobne III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, I. ÚS 291/2017, IV. ÚS 91/2018). Z hľadiska predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti je v tomto konkrétnom prípade teda podstatná najmä požiadavka relevantnej ústavnoprávnej argumentácie (konkrétne skutkové a právne dôvody) namietaného porušenia práv vyplývajúca z § 123 ods. 1 písm. d), ako aj z § 45 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 tohto zákona neustanovuje inak.

18. V súvislosti s uvedenými nedostatkami a ich rozsahom ústavný súd pripomína, že ich nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 77/08, III. ÚS 357/2010, I. ÚS 547/2016, I. ÚS 432/2016). Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýkalo len formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale jej esenciálnych obsahových náležitostí (absencia relevantného odôvodnenia ústavnej sťažnosti), ústavný súd sťažovateľa nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 58/2019, I. ÚS 346/2019, I. ÚS 351/2019) a nevyzýval ho ani na pripojenie kópie samotného napadnutého upovedomenia.

19. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Povinnosti advokáta vyplývajúce zo zákona o ústavnom súde a zo zákona o advokácii vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je advokát povinný vykonávať tak, aby boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (II. ÚS 117/05, III. ÚS 236/07, III. ÚS 334/09). Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

20. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

21. Po odmietnutí ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval v petite svojej ústavnej sťažnosti.